

Zápis

z obhajoby disertační práce **Kristýny Chábové** konané dne **27. 4. 2017**

Téma práce: „**Korupce v postkomunistických evropských zemích**“

Přítomni: dle prezenční listiny

Předseda komise doc. Buriánek představil členy komise, zahájil obhajobu a seznámil komisi i kandidátku s jejím plánovaným průběhem. Školitel dr. Vinopal představil komisi kandidátku a její odbornou činnost v rámci doktorského studia - kandidátka nastoupila do studia s jasnou představou, kterou se jí v průběhu studia dařilo plnit. Výslednou disertační práci proto dr. Vinopal hodnotí jako velmi kvalitní a pečlivě zpracovanou.

Doc. Buriánek následně vyzval kandidátku k představení disertační práce. Kandidátka uvedla práci poukázáním na důležitost tématu korupce a její percepce, přičemž představila základní přístupy k měření korupce a který z nich zvolila pro zpracování disertační práce. V návaznosti uvedla výzkumné otázky práce a její části a strukturu.

V teoretické části práce kandidátka provedla rešerši existujících teorií faktorů ovlivňujících korupci a její percepce. Z nalezených teorií vybírala ty, které již našly oporu i v empirických datech. Zdůvodnila, proč zkoumá právě rozdíl mezi postkomunistickými zeměmi a ostatními evropskými státy a představila konkrétní hypotézy testované v práci.

V druhé, metodologické, části řešila kandidátka metody a způsoby měření korupce a které nakonec zvolila vzhledem k dostupnosti dat, vhodnosti jednotlivých metod a indikátorů. Představila i konkrétní analytické metody aplikované v práci.

V poslední části prezentace práce představila kandidátka výsledky analýz, jejich interpretace a rozhodnutí o hypotézách.

Doc. Buriánek udělil slovo oponentovi práce dr. Burešovi, aby shrnul svůj posudek práce. Dr. Bureš zhodnotil, že práce si jasně stanovuje cíle a směr práce a toho se drží pečlivě, a to včetně preciznosti a snahy vyhnout se metodologickým pastím. Vymezení otázek odpovídá směru mezinárodní literatury. Z tohoto pohledu považuje dr. Bureš práci za excelentní. Dr. Bureš se rovněž vyjádřil k oponentskému posudku doc. Friče, ve kterém doc. Frič upozorňuje na některé zamlčené předpoklady, se kterými se autorka v práci nevypořádává (např. co přesně je korupce a jak ji vymezit). Z pohledu dr. Bureše není v podstatě možné se s takovou otázkou v rámci disertační práce vyrovnat v potřebném rozsahu, nicméně v textu práce není pojetí korupce explicitně formulováno. Podobně pojem „kontrola korupce“ se v textu objevuje bez představení a vymezení - pro čtenáře, který se v oblasti pohybuje, to není překvapením (jedná se o běžně užívaný pojem), byť pro čtenáře z jiných oblastí může být užití pojmu z počátku nejasné. Nicméně v rámci dané odborné oblasti je užití a vymezení daných pojmů v pořádku. Práce je po formální stránce velmi kvalitní a dr. Bureš ji považuje za přínosnou. Pokud by autorka věnovala prostor detailnějšímu vymezení a diskusi o pojmech a konceptech v tom smyslu, v jakém to navrhuje doc. Frič, práce by možná ztratila svou ucelenost a jasně vytyčený směr.

Doc. Buriánek stručně shrnul posudek doc. Friče, ve kterém klade otázky k operacionalizaci a volbě indikátorů, jakož i k tomu, co vlastně měří a měřit mají (povaha korupce a přechod od korupce ke kontrole korupci). Zvolený postup oponent považuje za nevhodný s využitím pochybných zdrojů dat. Rovněž práci nepovažuje za dostatečně přínosnou vzhledem k předchozím studiím a závěrům. Práci proto považuje za rozporuplnou a k obhajobě ji nedoporučuje.

Kandidátka v odpovědích na posudky upřesnila, proč se zabývala otázkou rozdílu mezi postkomunistickými státy a ostatními evropskými zeměmi. Hned na začátku práce zkoušela různé modely včetně délky či kvality demokracie, kde se však vztah i na základě předchozích výzkumů ukazuje jako velmi nejasný. Volbu metodologického přístupu a datových zdrojů komentovala jako volbu z nutnosti, neboť neexistují lepší způsoby měření korupce a nelze proto rezignovat na její zkoumání vůbec. Zvolený postup považuje, v návaznosti na srovnání jednotlivých přístupů a indikátorů uvedeného v práci, za nejlepší možný.

Doc. Buriánek otevřel rozpravu, do které vstoupila jako první doc. Hamplová, která upozornila na to, co je v jednotlivých státech vnímáno jako korupce a co je vnímáno jako legitimní. Tyto rozdíly v citlivosti pak mohou být zaměněny za odlišnou míru korupce, a to nejen z hlediska percepce občanů, ale i nastavení právního systému daného státu. Dr. Bureš k tomu připojil, že něco co je právně srovnatelné, může být celospolečensky vnímáno rozdílně. To zároveň souvisí s důvěrou institucím. Kandidátka zmínila, že každá jednotlivá instance korupčního jednání je v podstatě systémová, neboť korupce je systémově podmíněna.

Doc. Šubrt vznesl dotaz o přenositelnosti indikátorů a modelů vyvinutých západními vědci do realit postkomunistických států, tj. že korupce v těchto státech může být natolik specifická, že by stálo za to navrhnout

vlastní a specifické indikátory či přístupy. Dále rozvinul hypotézu, že korupce v postkomunistických státech se hodně odvíjí od průběhu politické a ekonomické transformace. Kandidátka upřesnila, že právě k tomuto závěru v práci dochází a uvedla příklad rozdílné transformace v ČR a v Estonsku.

Doc. Buriánek vznesl ještě dotaz ke korelaci vnímání korupce a každodenní zkušenosti s korupcí a nakolik kandidátka tuto souvislost zkoumala. Kandidátka upřesnila, že míra korelace hodně závisí na konkrétním výzkumu a způsobu měření, ale rovněž na souvislosti s určitou tolerancí vůči korupci, která ovlivňuje subjektivní vnímání.

Doc. Hamplová se zeptala, zda to také nesouvisí s mírou a rozvojem tržního hospodářství a možnostmi nákupu věcí, které dříve mohly být spíše součástí šedé ekonomiky. Kandidátka uvedla, že se jedná i o kulturní a generační rozdíl, neboť i v systémech, kde je možnost tyto věci zajistit oficiální cestou, hledají starší generace prve možnosti využití svých kontaktů a obejití systému.

Dr. Bureš ještě doplnil otázku doc. Friče, proč se kandidátka nevyrovnala se složením a jednotlivými komponenty indexu Světové banky. Kandidátka upřesnila, že index v práci popisuje a uvádí hlavní rozdíly mezi základními indikátory s odkazy na příslušné studie. Tyto rozdíly ještě komisi krátce shrnula.

Doc. Buriánek uzavřel debatu a krátce shrnul průběh obhajoby. Konstatoval, že autorka podrobně a přesvědčivě odůvodnila metodologii své práce a prokázala schopnost reflexe problémů s tím spojených. Publikace výsledků v mezinárodním prostředí pak dokládá originalitu zjištění provedené analýzy.

Komise v neveřejné části přistoupila k tajnému hlasování.

Zapsala: Eva Kyselá

Podpis předsedy komise:

Podpis dalšího člena komise: